

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-2784/2022. számú ügyben

A lakás- akadálymentesítési támogatással összefüggésben

Előadó: dr. Kozicz Ágnes

Érintett szerv: Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége

2022.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-2784/2022. számú ügyben**

1. Az eljárás megindítása, előzmények

Beadványozó a lakás-akadálymentesítési támogatással összefüggésben kérelmezte a vizsgálatomat, sérelmezve a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (a továbbiakban: MEOSZ) részéről a támogatás folyósításához szükséges elutasító véleményét.

Tekintettel arra, hogy a feladat- és hatáskörömet szabályozó 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 1. § (3) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezmény (a továbbiakban: CRPD) végrehajtásának segítésére, védelmére és ellenőrzésére, a panaszbeadvány nyomán az Ajbt. 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

A vizsgálat eredményes befejezése érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdése alapján tájékoztatást kértem a MEOSZ elnökétől.

2. Érintett alkotmányos jogok és alapelvek

- *A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye* [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikk (1) bekezdés: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”];
- *A nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangja* [Alaptörvény Q) cikk (2)-(3) bekezdés „Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”];
- *Az emberi méltósághoz való jog* [Alaptörvény II. cikk] „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”];
- *Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának elve* [Alaptörvény XV. cikk (1)-(2)-(5) bekezdés „A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékkal, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- *A fogyatékkal élő személyek kiemelt védelme* [Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés] „Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

3. Alkalmazott jogszabályok

- A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (Magyarországon kihirdette a 2007. évi XCII. törvény; a továbbiakban: CRPD)
- A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés (Magyarországon kihirdette a 1987. évi 12. törvényerejű rendelet)
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.)
- A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet)

4. A panaszbeadvány

A beadványozó édesapa súlyos mozgásszervi fogyatékos¹ fia ügyében kezdeményezte a vizsgálatomat. Panaszos és fia a hitelintézetnél kérelmezték az akadálymentesítési támogatást a lakóépülethez való bejutás (kapu, járda) akadálymentesítéséhez. A lakóépületük nagyvárosban, főútvonalon, kanyarban helyezkedik el, a kapu három méter távolságra található az úttesttől, padkát nem alakítottak ki, az útvonalon jelentős az autóbusz-forgalom. Mindezen körülmények miatt a lakóépület biztonságos elhagyása és megközelítése, így a súlyos fogyatékos személy személygépkocsiba való be- és kiszállítása jelentős nehézségekbe ütközik, sok esetben pedig életveszélyes is. Mindezek online is elérhető térképfelvételek alapján is ellenőrizhetők (lásd. Google-térkép). A hozzám forduló sérelmezi a MEOSZ főtitkárának a kérelmükkel kapcsolatos, a támogatás elutasítására vonatkozó véleményét, miszerint *a tervben, műszaki leírásban szereplő munka nem minősül akadálymentesítésnek, ugyanis az igénylőt gépkocsival szállítják.*

Panaszos hangsúlyozta, hogy a támogatással megvalósítandó akadálymentesítés jelentős mértékű segítséget és – tekintettel a lakóépület forgalmas főútvonal mentén való elhelyezkedésére – biztonságot nyújtana a súlyos mozgáskorlátozott fia és az őt ápoló, gondozó édesapa mindennapjaiban.

5. A megállapított tényállás

5.1. A MEOSZ Főtitkárának válasza

A Főtitkár mindenképp előtt arról tájékoztatott, hogy a MEOSZ a lakás akadálymentesítési támogatás vonatkozásában nem igény elbíráló, csupán javaslattevő a súlyos mozgáskorlátozott személy által a hitelintézethez benyújtott lakás akadálymentesítési támogatás vonatkozásában.² A Korm. rendelet 10.§-a értelmében a hitelintézet köteles kikérni a MEOSZ javaslatát, az azonban a hitelintézetet nem köti.

A tájékoztatás szerint panaszos mozgásában korlátozott fia 2022. május 16-án akadálymentesítési támogatás folyósítása céljából saját jogán kérelmet nyújtott be a hitelintézethez, amelyet 2022. május 23-án, elektronikus úton továbbítottak a MEOSZ munkatársának véleményezésre, aki még aznap véleményezte a támogatási kérelmet, és *a csatolt*

¹ A beadvány és a csatolt orvosi dokumentációkban rögzítettek szerint panaszos fia súlyos mozgássérült, önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes; csak segítséggel tud járni; az egészségi állapota 10 %, összszerkezeti egészségkárosodása 90 %. Az egészségkárosodása fiatalkorban történt baleset következménye.

² Korm. rendelet 2011. évi módosítása következtében

műszaki leírás alapján nem javasolta a támogatást, ugyanis álláspontjuk szerint az nem minősül akadálymentesítésnek.

A MEOSZ álláspontjának kialakítását az határozta meg a Főtitkár tájékoztatása szerint, hogy a kérelemben az igénylő – leginkább az elektromos kapunyitó fontosságát hangsúlyozva – a fokozott balesetveszély elhárítására hivatkozott. A Főtitkár véleménye szerint a kérelem alapján a mozgásában korlátozott személy balesetveszélyes helyzetbe kerülése – így az elektromos kapunyitó támogatásának indokoltsága – nem volt megállapítható, hiszen a csatolt iratokból egyértelműen arra lehet következtetni, hogy a személygépkocsit az igénylő nem maga vezeti, hanem őt szállítják, ezért a kaput nem ő használja, neki nem szükséges a kapu előtt kiszállnia. Az ügyben azt állapították meg, hogy *az elektromos kapunyitó nem a mozgáskorlátozott igénylőt, hanem inkább az őt szállító személynek nyújt segítséget. A tájékoztatás szerint más megítélés alá esne az igénylő kérelme, ha a jogosult saját maga használná a kaput közlekedésre, akár gyalogosan, akár mint kerekesszékes közlekedő mozgáskorlátozott személy – ebben az esetben ugyanis csak nagy erőfeszítéssel tudná kinyitni, vagy egyáltalán nem tudná kinyitni a kaput, ezért a lakás akadálymentes megközelítését mindenképpen kapunyitó berendezés felszerelésével kellene számára biztosítani.*

A kérelmező által benyújtott dokumentáció ismételt áttekintése során a MEOSZ Főtitkára megállapította, hogy – habár az igénylő a kérelmében az elektromos kapunyitó kapcsán kérte a támogatást – a műszaki leírásban és a költség kalkulációban (töredezett, ezért nem biztonságos járda helyett) betonjárda építése és kiszélesítése is szerepel. *Az új járda kialakítása pedig – a mozgáskorlátozott igénylő állapotát figyelembe véve – egyértelműen hozzájárulhat az ingatlan rendeltetészerű, akadálymentes használatához.*

A Főtitkár álláspontja szerint, tekintettel arra, hogy a támogatás iránti kérelmet az elektromos kapunyitó kialakításának szükségességét hangsúlyozva nyújtotta be az igénylő, feltehetően emiatt *elkerülte a MEOSZ munkatársának a figyelmét a műszaki leírásban és a költségkalkulációban szereplő új járda kialakítása. Ennek következtében maradhatott el a kérelem véleményezése során a kérelmező hiánypótlásra való felhívása, illetve a vele való egyeztetés a csatolt dokumentációra vonatkozóan.* Ennek során pedig egyértelműen tisztázható lett volna, pontosan mely munkálatokkal kapcsolatban vehető igénybe támogatás, illetve hogy a műszaki leírásban foglaltak közül mely munkálatok elvégzéséhez kéri a támogatást.

A Főtitkár megjegyezte azt is, hogy a kérelmek véleményezése során – akár a hiánypótlásra felhívás alkalmával, akár az igénylők előzetes érdeklődése esetében – a MEOSZ munkatársai részletes felvilágosítást adnak a támogatás igénybevehetőségével, vagy adott esetben azzal kapcsolatban, miként célszerű a kérelmet átdolgozni. Jelen ügyben az igénylő a kérelem elbírálása során a MEOSZ-t nem kereste meg.

A továbbiakban a Főtitkár válaszát az egyes kérdéseim sorrendjében részletezem.

1.) MEOSZ munkatársai az akadálymentesítési támogatással kapcsolatos véleményük kialakítása kapcsán tartanak-e helyszíni szemlét? Ezzel összefüggésben panaszos kérelme kapcsán a MEOSZ munkatársa tartott-e helyszíni szemlét?

A MEOSZ munkatársai nem tartottak helyszíni szemlét a véleményük kialakításánál, ezt a Korm. rendelet nem teszi lehetővé. A MEOSZ munkatársainak a kérelmek véleményezése során csak a beadott dokumentumokból van lehetősége tájékozódni, ezért is szükséges, hogy a műszaki

leírás részletesen tartalmazza a tervezett akadálymentesítési munkák ismertetését, kitérve arra is, hogy azok mennyiben segítik elő a jogosult rendeltetésszerű, akadálymentes lakáshasználatát.³

2.) *A MEOSZ munkatársa tekintettel volt-e az online térképfelvételekre a vélemény kialakítása során?*

A MEOSZ véleményezésben résztvevő munkatársai minden, a hitelintézet által megküldött dokumentumot megvizsgálják és figyelembe vesznek, különös tekintettel azon dokumentumokra, amelyek benyújtása a támogatás igénylésekor kötelező. Kapacitás hiányában a munkatársak a támogatások véleményezése során egyebekben online térképet nem tanulmányoznak.

3.) *Álláspontja szerint, a Korm. rendelet mely előírásai zárják ki, hogy az akadálymentesítési támogatás a lakóépület (pl. családi ház) fogyatékos személyek szállításával kapcsolatos biztonságos megközelítése és elhagyása (jellemzően bejárati kapu) kialakítása céljából is igénybe vehető?*

A Korm. rendelet 9. § (10) bekezdés b) pontja értelmében *akadálymentesítési munka az elektromosan távirányítható nyílászárók, nyitó berendezések, távnyitó szerkezetek beépítése is. A 9. § (4) bekezdése értelmében azonban a támogatás kizárólag olyan munkálattal összefüggésben igényelhető, amely az érintett mozgáskorlátozott személy esetében segíti elő az általa rendeltetésszerűen nem, vagy csak nagy nehézségek árán használható ingatlan akadálymentes használatát. Az elektromos kapunyitó szerkezet kialakítása tehát támogatható akadálymentesítési munkálatnak minősül, de csak akkor, ha a jogosult a kaput ő maga használná, de állapotából kifolyólag önállóan csak az átalakítás révén lesz azt képes akadálymentesen használni, azaz, ha ez az akadálymentesítési munkálat kifejezetten a mozgáskorlátozott személy rendeltetésszerű ingatlanhasználatát segíti elő.*

A kapott tájékoztatás szerint a 2021-ben beadott 676 db támogatás iránti kérelem közül 42 db esetében elektromos kapunyitó berendezés felszerelését kérték. Ebből 39 fő kérelmének teljesítését javasolta a MEOSZ, mert a benyújtott kérelem alapján megállapítható volt, hogy a berendezés felszerelése elősegítette a lakásuk rendeltetésszerű használatát. Mindannyian kerekesszéket használó, egy részük jogosítvánnyal és személygépkocsival rendelkező személy volt. A jelen ügyben, a csatolt dokumentumok alapján – a Főtitkár álláspontja szerint – *a mozgáskorlátozott igénylő az akadálymentesítéssel érintett kaput sem gyalogosan, sem segédeszköz (kerekesszék, mankó, támbot) segítségével nem használja, az elektromos kapunyitó kialakítása nem az ő rendeltetésszerű ingatlanhasználatát segítené elő, ezért az igénylő esetében nem minősíthető akadálymentesítésnek.*

A Főtitkár kitért arra is, hogy a lakás-akadálymentesítési támogatás vissza nem térítendő támogatás, amelyet csak a súlyos mozgáskorlátozott személyek vehetnek igénybe, 10 éven keresztül. *Ebből kifolyólag, meglátásuk szerint a MEOSZ munkatársainak a javaslatuk kialakításánál a jogosultak érdekeit és az állami vagyon védelmét egyaránt figyelembe kell venniük, és nem támogathatnak olyan kérelmeket, amelyek nem közvetlenül a mozgáskorlátozott személyek érdekeit szolgálják, hanem az ingatlan értékének növelésére irányulhatnak.* Hangsúlyozta, hogy a

---

³ A Korm. rendelet 2011. évi módosítását megelőzően a MEOSZ végezte a támogatással kapcsolatos ügyintéztést, a támogatás feltételeként minden esetben készült környezettanulmány a kérelemben foglaltak alátámasztására. Az előkészítő munkákat akkor a területileg illetékes MEOSZ tagegyesület, a bírálatot a Központ végezte, amelyet az illetékes hitelintézet részére küldött meg. Évente 10-12 ezer kérelmet bíráltak el a módosítást megelőző időszakban.

támogatással kivitelezett akadálymentesítési munkának előnyt kell jelentenie a jogosult számára, és biztosítania *a mindennapi, önálló, rendeltetésszerű használatot*. Azokat a kérelmeket viszont, amelyek nem biztosítanak semmilyen változást a jogosult rendeltetésszerű lakáshasználatában, el kell utasítaniuk. Az akadálymentesítési támogatás elutasítása esetén a kérelem más akadálymentesítési munka vonatkozásában ismételten előterjeszhető.

6. A vizsgálat megállapításai

6.1. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. A törvény 18. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási vagy közszolgáltatást végző szerv, hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 1. § (3) bekezdése leszögezi továbbá, hogy az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény végrehajtásának segítésére, védelmére és ellenőrzésére. A *preventív alapjogvédelemre is hangsúlyt helyező ombudsmani gyakorlat* alapján az alapvető jogok biztosa mandátuma keretei között marad akkor, amikor az alapjogi aspektusú vizsgálathoz nélkülözhetetlen módon, eljárása keretében, a konkrét alapjogsérelmek és ezen alapuló panaszok megelőzése érdekében áttekinti a releváns jogi szabályozást, feltérképezi és jelzi a jogalkotásért felelős szervek irányába a felmerülő aggályokat.

6.2. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjogkorlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi teszteket.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Ugyanakkor a testület a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatának indokolása során azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény negyedik módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglalt felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel mondta ki azt, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi*

határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának lételapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdésében, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglaltakat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésének, 70/A. § (1) bekezdésének és 70/F. § (1) és (2) bekezdésének szövegével, akkor abból az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve, az emberi méltósághoz való jog, az egyenlő bánásmód követelménye, tekintetében nem hoz olyan változást az Alaptörvény szövege, amely a korábbi alkotmánybírói gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírói döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind az azt követően hozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. Kiemelendő emellett, hogy az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése külön is tartalmazza, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

6.2.1. A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ahogyan pedig arra az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírói gyakorlat relevánsnak tekinthető a vizsgálat során. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. A jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

6.2.2. Az emberi méltósághoz való jog

Az Alaptörvény II. cikke alapján az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A korábban irányadó és az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírói gyakorlat az emberi méltósághoz való

joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi étellel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.⁴

6.2.3. A fogyatékossgal élő személyek védelme

Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése szerint Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a *fogyatékossgal élőket*. Az Alaptörvény tehát az időseket és a fogyatékossgal élőket gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített, a hátrányos megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent az Alaptörvény idézett rendelkezése, amelyek alapján Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. Az esélyegyenlőség elősegítése az állam részéről egy jogi lehetőséget biztosít, ugyanakkor bizonyos, valamely tulajdonságuk (pl. életkor, betegség, testi fogyatékossg) okán sajátos, kiszolgáltatottabb helyzetük miatt objektíve hátrányba kerülő személyek csoportjainál az állami beavatkozás *nem fakultatív feladat*: az állam köteles hatékony lépéseket tenni az eredendően, súlyosan egyenlőtlen helyzet felszámolására. Az alkotmánybírósgai esetjog szerint az állam szabadságot élvez abban, hogy milyen módon, milyen jogi, normatív és anyagi eszközökkel teljesíti az esélyegyenlőség előmozdítására vonatkozó alkotmányos kötelezettségét, mint államcél: e körben mérlegelni lehet az eszközök megválasztásában az állam teherbíró képességét.

6.2.4. A hátrányos megkülönböztetés tilalma

Az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése tartalmazza a diszkrimináció tilalmát, mely szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése továbbá előírja, hogy Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti, a XV. cikk (5) bekezdése emellett külön is kiemeli, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossgal élőket.

A két évtizedes, töretlen, az Alaptörvény fenti rendelkezése alapján továbbra is irányadónak tekinthető alkotmánybírósgai gyakorlat rögzíti, hogy a *hátrányos megkülönböztetés tilalma* arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként, egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. A megkülönböztetés alkotmányossága tekintetében az Alkotmánybírósg két mércét alkalmazott. Az alkotmányos alapjogok tekintetében megvalósuló egyenlőtlen bánásmód esetén annak alkotmányossága az alapvető jogok korlátozására irányadó szükségességi-arányossági teszt alapján ítélni lehet meg. Bár az Alkotmány –

---

⁴ 64/1991. (XII. 17.) AB határozat

ahogyan az Alaptörvény is – szövegszerűen csak az alapvető jogok tekintetében tiltotta a hátrányos megkülönböztetést, az Alkotmánybíróság szerint e tilalom, ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot, kiterjed az egész jogrendszerre.

6.2.5. A nemzetközi emberi jogi kötelezettségek érvényesítése

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése értelmében Magyarországnak a nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítania kell a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját, jelen esetben azt, hogy a magyar jogi szabályozás megfeleljen az Egyezmény által felállított és a Bizottság által jelzett kötelezettségeknek. Ebbe nemcsak az tartozik bele értelemszerűen, hogy a jogrendszerben nem maradhatnak olyan szabályok, amelyek nem egyeztethetőek össze az Egyezmény rendelkezéseivel, hanem az is, hogy ahol szükséges, ott a jogalkotó érdemi és hatékony lépéseket tegyen a hiányzó szabályozás megalkotása érdekében.

Az Egyezmény 4. cikke értelmében általános kötelezettségek körébe tartoznak a következők:

„1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;

b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;

c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;

d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a jelen Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;

e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékossgal alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében;

2. Tekintettel a gazdasági, társadalmi és kulturális jogokra minden részes állam vállalja, hogy a rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig, és, szükség esetén, a nemzetközi együttműködés keretében, intézkedéseket tesz e jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében, fenntartás nélkül, a nemzetközi joggal összhangban, a jelen Egyezményben foglalt kötelezettségek haladéktalan alkalmazására.

4. A jelen Egyezményben semmi nem értelmezhető úgy, mint ami befolyásolja a részes állam jogának, vagy az adott részes állam vonatkozásában hatályos nemzetközi jognak a fogyatékossgal élő személyek jogainak hatékonyabb szabályozását biztosító rendelkezéseit. A jelen Egyezményben részes államok joga, szerződése, szabályozása vagy szokásai által elismert, vagy tartalmazott emberi jogok és alapvető szabadságok nem korlátozhatók vagy csorbíthatók arra hivatkozással, hogy a jelen Egyezmény az adott jogokat, vagy szabadságokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el”.

A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés⁵ 31. cikke értelmében a szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint valamint *tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni*. A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény 1. cikke értelmében *az Egyezmény célja* valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, *és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása*. Az Egyezmény alapelvei között elsőként említi továbbá, hogy *a fogyatékossgal élő személyeket is megilleti a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét*.⁶ Ebből következően a jelentés tartalmában az emberi méltóság alapjogi védelmének alapvetéséből vezeti le a fogyatékossgal élő személyeket megillető további és felhívott alapjogok érvényesülésének problémáit.

Mindehhez kapcsolódóan szeretném kiemelni, hogy a fogyatékossgatudomány szakértői szerint paradigmaváltást jelent az Egyezmény elfogadása. Nagy előrelépést jelentett a fogyatékossgal élő személyek jogainak orvosi szemléletéről a szociális szemléletre való áttérés, azonban ezt követte *az újabb lépés: az emberi jogi megközelítés alapján való gondolkodás*. Az emberi jogi szemlélet lényege az inkluzív (az alany autonómiájának a szociális közegben való érvényesülése) és szubsztanciális (lényegi, a fogyatékos embert, mint az emberi jogok alanyát, és nem tárgyát szem előtt tartó) gondolkodásmód.⁷

Az ombudsman alkalmas arra, hogy a maga semleges és kiegyensúlyozó, közvetítő szerepével, illetve a kizárólag az alapjogvédelemre fókuszáló tevékenységével, az ENSZ nemzeti emberi jogi intézményeként valós tartalmat adjon a CRPD-ben foglaltaknak. Annak az Egyezménynek, amely korszakalkotó módon – a nemzetközi emberi jogi standardoknak is megfelelően – további előrelépéseket generál a fogyatékossgal élő emberek alapvető emberi jogainak érvényesülésében.

6.3. Az ügy érdeme tekintetében

6.3.1. Emberi méltóság a hozzáférhetőség kontextusában

A CRPD 1. cikke értelmében *az Egyezmény célja* valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, *és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása*. A CRPD alapelvei között elsőként említi továbbá, hogy *a fogyatékossgal élő személyeket is megilleti a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét*.⁸ Ebből következően a jelentés tartalmában az emberi méltóság alapjogi védelmének alapelvéből vezeti le a fogyatékossgal élő személyeket megillető további és felhívott alapjogok érvényesülésének problémáit.

A CRPD 9. cikke értelmében a fogyatékossgal élő személyek *önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében a részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a*

⁵ Magyarországon kihirdette a 1987. évi 12. törvényerejű rendelet

⁶ ENSZ Egyezmény 3. cikk a) pont

⁷ Theresia Degener, az ENSZ Fogyatékosügyi Bizottságának alelnöke, az ENSZ Egyezmény kidolgozásának aktív résztvevője; 2013. január, Trier, Academy of European Law

⁸ CRPD 3. cikk a) pont

fogyatékossgal élő személyek számára (...) a fizikai környezethez (...) való hozzáférést, mind városi, mind vidéki területeken. Ezek az intézkedések, amelyek magukban foglalják a hozzáférési akadályok és korlátok beazonosítását és felszámolását, többek között az épületekre, beltéri létesítményekre is vonatkoznak.

Az Egyezmény által meghatározott „egyetemes tervezés” (universal design) irányelve szerint pedig a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás, vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.

Az ENSZ Fogyatékosügyi Bizottsága 2014 májusában bocsátotta ki az Egyezmény 9. cikkéhez (Hozzáférhetőség) fűzött Általános kommentárját [General comment no. 2.(2014)]⁹, amely leszögezi, hogy az egyenlő esélyű hozzáférés a fogyatékos személyek számára az önálló életvitel és annak feltétele, hogy a társadalom teljes, valamint egyenértékű tagjai lehessenek. A fizikai környezethez, közlekedéshez, információhoz és kommunikációhoz – beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket –, a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítményekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőség hiányában a fogyatékossgal élő személyek nem egyenlő esélyekkel vehetnek részt a társadalmi életben.¹⁰

A dokumentum a részes államok kötelezettségei kapcsán rögzíti, hogy¹¹

- a hozzáférhetőség megvalósítását fokozatos végrehajtással is biztosíthatják a részes államok, az akadályok és a korlátok rövid- és középtávú tervek alapján, hatékony módszerrel való lebontásával; mindezt folyamatosan és rendszerezetten, fokozatosan és egyenletes eloszlásban;
- a részes államok kötelesek elfogadni, kihirdetni és monitorozni a nemzeti hozzáférhetőségi standardjaikat; első lépésként egy megfelelő jogi keretrendszert kell kialakítaniuk; a részes államoknak vállalniuk kell a jogszabályok átfogó – hozzáférhetőségi szempontú – vizsgálatát a joghézagok azonosítása és monitorozása, valamint a végrehajtás érdekében;
- a részes államok segítségére lehet a hozzáférhetőségi standardok főáramának olyan meghatározása, amelyek több területet is felölelnek;
- szükséges lenne a hozzáférhetőség minimum követelményeit meghatározni a köz és a magán szféra vállalatai által, a különböző fogyatékossgal élő személyeknek nyújtott szolgáltatásaik vonatkozásában;
- a részes államoknak szem előtt kell tartaniuk a fogyatékossgal alapján való diszkrimináció tilalmát, és amennyiben szükséges, módosítani a vonatkozó jogszabályokat;
- a részes államoknak meg kell vizsgálniuk a közbeszerzési jogszabályaikat is annak érdekében, hogy azok tartalmazzák-e a hozzáférhetőség követelményeit;
- a részes államok fogadjanak el akció terveket és stratégiákat a hozzáférhetőség akadályainak azonosítására, határidők meghatározásával és a humán valamint az anyagi erőforrások rendelkezésre bocsátásával.

---

⁹ http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en (letöltés 2022.11.29.)

¹⁰ General comment no2 (2014) I.1.

¹¹ General comment no2 (2014) III.

Az államnak, a társadalom szervezeteinek és tagjainak oly módon kell tevékenységüket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékoság kialakulásához vezet, illetve *olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékoságukból fakadó terheik csökkenthetőek.*¹² A tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni a fogyatékos személyek sajátos szükségleteit, és *figyelemmel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a bárki által igénybe vehető lehetőségekkel csak különleges megoldások alkalmazása esetén élhetnek.* A fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért *meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.*¹³

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre.¹⁴ A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő – családi, lakóotthoni, intézményi – lakhatási forma megválasztásához.¹⁵ Az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkorai lehetőségeivel összhangban.¹⁶

Az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók.¹⁷

A hatályos rendelkezések szerint mozgáskorlátozott személy részére akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint *az akadálymentesítés többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás nyújtható.*

Az akadálymentesítési támogatás:

- a) akadálymentes új lakás építéséhez, új lakás vásárlásához legfeljebb háromszázezer forint, ha az építető vagy a vásárló, illetve az építetővel vagy a vásárlóval együtt költöző – a Ptk. szerinti – közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy;
- b) meglévő lakáson, lakóépületen végzett akadálymentesítéshez legfeljebb háromszázezer forint,
  - ba) ha a lakás tulajdonosa, illetve a tulajdonossal közös háztartásban élő – a Ptk. szerinti – közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy,
  - bb) ha az önkormányzati lakásra határozatlan idejű bérleti jogviszonnyal rendelkező személy vagy vele közös háztartásban élő – a Ptk. szerinti – közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy.¹⁸

Ugyanazon személyre tekintettel akadálymentesítési támogatás ismételten a korábbi akadálymentesítési támogatás igénybevételéről szóló szerződés megkötésétől számított 10 év elteltével vehető igénybe.

Ugyanazon lakásra vagy lakóépületre akadálymentesítési támogatás több alkalommal akkor igényelhető, ha a korábbi támogatásból elvégzett akadálymentesítés nem eredményezte más mozgáskorlátozott személy akadálymentes lakáshasználatát. A támogatás kizárólag a mozgáskorlátozott személy számára eredményezhet használati előnyt, de nem szolgálhatja a lakás

---

¹² Fot. 2. § (1) bekezdés

¹³ Fot. 2. § (3)-(4) bekezdés

¹⁴ Fot. 5. § (1) bekezdés

¹⁵ Fot. 17. § (1) bekezdés

¹⁶ Fot. 2. § (5) bekezdés

¹⁷ Fot. 4. § hb) pont

¹⁸ Korm. rendelet 9. § (1)-(2) bekezdések

forgalmi értékének növekedését. Az akadálymentesítési támogatás iránti kérelmet a hitelintézethez kell benyújtani.¹⁹

Az akadálymentesítési támogatásra való jogosultság elbírálását a hitelintézet végzi, melynek során figyelembe veszi a MEOSZ álláspontját. A hitelintézet a MEOSZ-nak a támogatásra való jogosultság megalapozottságával kapcsolatos álláspontjának kikérésére köteles, de a hitelintézetet a támogatás elbírálásakor a MEOSZ álláspontja nem köti.²⁰

A hitelintézet az igénylőtől, ha lakáscélját kölcsön igénybevétele nélkül valósítja meg, a közvetlen támogatásokra való jogosultság elbírálásáért – a megelőlegező kölcsön és az *akadálymentesítési támogatás kivételével* – a támogatás összegének 1,5%-át, de legfeljebb 30 ezer forintot, az értékbecslés és a helyszíni szemle díját nem tartalmazó bírálati díjat kérhet. *Akadálymentesítési támogatás esetén a hitelintézet az igénylőtől a támogatásra való jogosultság elbírálásáért az ingatlan-nyilvántartási tulajdoni lap hiteles másolatának díját kivéve egyéb díjat, illetve ellenszolgáltatást nem számíthat fel.*²¹

A lakás akadálymentesítési támogatás az államnak az esélyegyenlőség előmozdítását célzó intézkedése, amely módjának, mértékének és eszközének meghatározása az állam mérlegelési jogkörébe tartozik, figyelemmel annak teherbíró képességére; a Fot. alapelvei között mindezt úgy határozza meg, hogy az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkori lehetőségeivel összhangban.²²

Az esélyegyenlőség előmozdítását célzó intézkedéseknek – mind tartalmi, mind formai tekintetben – szintén meg kell felelniük az alapvető alkotmányos és jogállami követelményeknek, így nem sérthetik a mindenkit egyenlő mértékben megillető emberi méltóságot, és a jogállamiság alapvető követelményét.

Az Alkotmánybíróság vonatkozó 194/2010. (XII. 12.) AB határozatában leszögezte, hogy a Korm. rendelet a lakástámogatásokat az általános állami szociálpolitika részeként, de *nem rászorultsági alapon nyújtja; a Korm. rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén* – az abban foglalt alanyi körben – *a támogatás, mint szociális ellátás a jogosultakat alanyi jogon illeti meg.* Az AJB-3588/2014. számú jelentésében hivatali elődöm alapvető jogokkal összefüggő visszasságot állapított meg a Korm. rendelet azon rendelkezéseivel összefüggésben, amelyek szerint egy személyre tekintettel az állami támogatást csak egy alkalommal vehették igénybe az érintettek, illetve, amelyek a kérelmezőket bírálati díj megfizetésére kötelezték, továbbá annak mértéke meghatározását kölcsön felvételétől tették függővé, végül pedig, hogy a támogatás összege 2003 óta változatlan volt. A Korm. rendelet időközben bekövetkezett módosítása alapján a támogatást a korábbi szerződés megkötését követő 10 év elteltével ismét igényelheti ugyanaz a személy; bírálati díj megfizetésére nem kötelezhető az igénylő abban az esetben sem, ha nem vesz fel kölcsönt a hitelintézettől; a támogatás mértéke pedig háromszázezer forintra emelkedett.

6.3.2. A MEOSZ eljárása vonatkozásában

A CRPD, illetve a Fot. is állami kötelezettségként rögzíti a fizikai környezet hozzáférhetősége biztosítását olyan intézkedésekkel, amelyek eredményeként a mozgásában korlátozott személyek alapvető jogait a nem fogyatékosokkal élő személyekkel azonos alapon

¹⁹ Korm. rendelet 9. § (5)-(7) bekezdések

²⁰ Korm. rendelet 10. § (1)-(2) bekezdések

²¹ Korm. rendelet 18. § (12) bekezdés

²² Fot. 2. § (5) bekezdés

gyakorolhatják. A CRPD 28. cikke kimondja, hogy a részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát *a megfelelő életminőséghez – saját maguk és családjuk számára, beleértve a (...) lakhatást, – továbbá az életkörülmények folyamatos javításához, és megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy e jog érvényesülését bármiféle fogyatékossgon alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentesen védjék és támogassák.* Napjainkban a lakóépületek elenyésző hányada akadálymentesített, így a legtöbb esetben a mozgáskorlátozott személy saját maga kényszerül akadálymentessé tenni az érintett ingatlant, a lakóhelyük megváltozása pedig adott esetben jelentős, olykor erőn felüli nehézséget jelenthet számukra. A lakás-akadálymentesítési támogatás, mint az államnak az esélyegyenlőség előmozdítását célzó intézkedése ezen nehéz életkörülményekben nyújthat segítséget az érintett fogyatékos személyek, és közvetve az őket támogató hozzátartozóik számára.

A vizsgálat feltárta, hogy panaszos súlyos mozgáskorlátozott fia saját jogán 2022. május 16-án akadálymentesítési támogatás folyósítása céljából a hitelintézethez kérelmet nyújtott be, amelyet 2022. május 23-án, elektronikus úton továbbítottak a MEOSZ munkatársának. A MEOSZ Főtitkára 2022. május 23-án kelt levélben tájékoztatta a hitelintézetet a támogatási kérelemmel kapcsolatos álláspontjáról, miszerint *a csatolt műszaki leírás alapján nem javasolják a támogatást, ugyanis álláspontjuk szerint a tervezett munkálat nem minősül akadálymentesítésnek.*

2022. június 9-én panaszos elektronikus úton kért tájékoztatást a MEOSZ Főtitkárától a támogatási kérelemre vonatkozó elutasító álláspontjuk jogalapjának vonatkozásában, kifogásolva egyúttal, hogy a műszaki leírásban is részletezett járdafelújításra a MEOSZ állásfoglalás nem tért ki. Panaszos a MEOSZ állásfoglalásával kapcsolatos kifogását a hitelintézet ügyintézőjének szintén továbbította elektronikus úton 2022. június 10-én. A jelzéseire visszajelzés nem érkezett a megküldött dokumentáció alapján, a támogatási kérelmét illetően döntést nem hozott a hitelintézet.

A MEOSZ munkatársai azért nem tartanak helyszíni szemlét, mert a vonatkozó Korm. rendelet azt nem teszi kötelezővé, így a beadott dokumentumokból (például támogatási kérelem, műszaki leírás) megismerhető adatok alapján fogalmazzák meg az álláspontjukat a támogatási kérelem tekintetében. A Főtitkár hivatkozása szerint panaszos támogatás iránti kérelme kifejezetten az elektromos kapunyitó kialakítására irányult, *emiatt maradhatott el a kérelmező hiánypótlásra való felhívása, illetve egyeztetés kezdeményezése a csatolt dokumentáció vonatkozásában.* Az egyeztetés során tisztázható lett volna, mely munkálatokkal kapcsolatban vehető igénybe támogatás, illetve hogy a műszaki leírásban foglaltak közül mely munkálatok elvégzéséhez kérelmezi az igénylő a támogatást.

Fontosnak tartom rögzíteni, hogy a Korm. rendelet akadálymentesítési támogatásra vonatkozó rendelkezéseinek 2011. évi módosítása az Alkotmánybíróság fentebb már hivatkozott határozatában foglaltak végrehajtása miatt vált szükségessé. Az Alkotmánybíróság kifogásolta, hogy a MEOSZ, mint társadalmi szervezet döntött az akadálymentesítési támogatásról, és döntésével szemben az érintettek számára nem volt biztosított a jogorvoslati lehetőség. A módosítás következtében a Korm. rendeletben meghatározott jogosultsági feltételek alapján – a MEOSZ szakmai véleményét figyelembe véve – a támogatás nyújtására feljogosított hitelintézetek döntenek a támogatási igényről, a döntés megváltoztatására a Magyar Államkincstárhoz lehet fordulni.²³

Mindezek alapján megállapítható, hogy mind az alkotmánybírósági álláspont, mind pedig a jogalkotó fontosnak tartja az eljárási garanciák érvényesülését a támogatás igénylésével

---

²³ Az AJB-3588/2014. számú vizsgálat során a Nemzetgazdasági Minisztérium adó- és pénzügyekért felelős államtitkára megkeresésemre adott tájékoztatása szerint

kapcsolatos eljárás során. Jelen ügyben a MEOSZ véleményezési eljárása során bekövezt mulasztás – a kérelemhez csatolt műszaki leírás nem teljes körű feldolgozása a járdával kapcsolatos munkálatok vonatkozásában, illetve a hiánypótlási felhívás és az igénylővel való egyeztetés kezdeményezésének elmulasztása – kapcsán merült fel a jogsérelem a következők szerint.

A támogatási kérelmet 2022. május 16-án nyújtotta be panaszos mozgásában korlátozott fia a hitelintézethez. A tervezett munkálatokat nem támogató MEOSZ véleménnyel kapcsolatos részletes indokolással ellátott tájékoztatást panaszos – a 2022. június 9-én elektronikus úton megküldött kérésére – nem kapott. A MEOSZ Főtitkár tájékoztatása szerint *az ombudsmani vizsgálat kapcsán ismételten áttekintették* a panaszos által benyújtott dokumentációt és ekkor állapították meg, hogy a műszaki leírás és a költségkalkuláció a járdával kapcsolatos akadálymentesítési munkálatokra is kitér. A Főtitkár tájékoztatása szerint az akadálymentesítési támogatás elutasítása²⁴ esetén a kérelem más akadálymentesítési munka – így jelen ügyben betonjárda építése és kiszélesítése – vonatkozásában ismételten előterjeszhető.

A vizsgálatban felmerült valamennyi körülményre tekintettel nem hagyható ugyanakkor figyelmen kívül az időmúlás ténye, amely következtében panaszost több szempontból is hátrány érte. A MEOSZ véleményezési eljárása során történt eljárási mulasztás és a véleménnyel kapcsolatos adekvát tájékoztatás hiánya miatt, valamint a kérelem benyújtása óta eltelt több hónapnyi idő távlatában panaszos a tervezett munkálatokat csupán nagyobb költségráfordítással tudná kiviteleztetni, még pedig a következő olyan időszakban, amikor az időjárási körülményeket is figyelembe véve a betonjárda építési és kiszélesítési munkálatai szakszerűen elvégezhetők. Az akadálymentesítési munkálatok kvázi kényszerű elhalasztása – a megnövekedett költségek mellett – panaszos és súlyos mozgáskorlátozott fia mindennapjait nehezíti meg.

Itt kívánom megjegyezni, hogy a MEOSZ véleményezési eljárása során bekövetkezett eljárásjogi mulasztás ismeretében nem értelmezhető a Főtitkár tájékoztatásának azon hivatkozása, hogy az igénylő a kérelem elbírálása során a MEOSZ-tól nem kért tájékoztatást.

A Korm. rendelet 9. § (10) bekezdés b) pontja értelmében *akadálymentesítési munka az elektromosan távirányítható nyílászárók, nyitó berendezések, távnyitó szerkezetek beépítése is*. A Főtitkár ezen rendelkezés kapcsán hivatkozott a Korm. rendelet 9. § (4) bekezdésére²⁵, amely értelmében – véleménye szerint – a támogatás kizárólag olyan munkálatokkal összefüggésben igényelhető, amely *az adott mozgáskorlátozott személy esetében segíti elő az általa rendeltetésszerűen nem, vagy csak nagy nehézségek árán használható ingatlan akadálymentes használatát*.

A Főtitkár álláspontja szerint az elektromos kapunyitó szerkezet kialakítása azért nem támogatható akadálymentesítési munkálat panaszos ügyében, mert azt nem a panaszos súlyos mozgásában korlátozott fia használná, illetve a személygépkocsit sem ő vezeti. Meglátása szerint az elektromos kapunyitó nem a mozgáskorlátozott igénylőnek, hanem inkább az őt szállító személynek nyújt segítséget. Véleménye szerint támogatható lenne jelen ügyben is az elektromos kapunyitó kialakítása, ha a jogosult saját maga használná a kaput közlekedésre, akár gyalogosan,

---

²⁴ az elektromos kapunyitó vonatkozásában

²⁵ A Korm. rendelet 9. § (4) bekezdése értelmében a támogatást a mozgáskorlátozott személy vagy a vele egy háztartásban élő közeli hozzátartozó, vagy az élettárs igényelheti, ha

a) *a mozgásukban nem akadályozottak használatára tervezett* és az érvényben lévő általános építési előírások szerint megépített lakóépületet, illetve az abban lévő lakást egyáltalában nem, vagy *csak indokolatlanul nagy nehézségek árán tudná rendeltetésszerűen használni, és ezért*

b) *ahhoz, hogy az épületet, illetve lakását megfelelően használhassa, többletköltségek vállalásával kell azt akadálymentessé tenni.*

akár mint kerekesszéssel közlekedő mozgáskorlátozott személy – ebben az esetben ugyanis csak nagy erőfeszítéssel tudná kinyitni, *vagy egyáltalán nem tudná kinyitni a kaput.* A Főtitkár kitért arra is, hogy az új járda kialakítása – a mozgáskorlátozott igénylő állapotát figyelembe véve – egyértelműen hozzájárulhat az ingatlan rendeltetésszerű, akadálymentes használatához.

A MEOSZ munkatársa, valamint a Főtitkár az állásfoglalásuk indokolása során figyelmen kívül hagyta azt az orvosi szakvéleményekkel is igazolható tény, hogy panaszos fia súlyos mozgássérült, önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes, illetve járni is csak segítséggel tud; az egészségi állapota 10 %, az össz-szervezeti egészségkárosodása 90 %. Indokolatlan és észszerőtlen az érintett igénylővel szemben a Korm. rendelet 9. § (4) bekezdésére hivatkozással azon „jogosultsági feltétel” támasztása, hogy panaszos súlyos mozgáskorlátozott fia vezesse az autót, saját maga működtesse az elektromos kapunyitót, hiszen állapotából következően arra nem képes, így a kaput önállóan, elektromos kapunyitóval sem tudja használni, csupán más közreműködő személy segítségével.

Panaszos édesapa évtizedek óta gondoskodik súlyos mozgáskorlátozott fiáról. A támogatás igénylése szempontjából valamennyi releváns tényre is figyelemmel, ezen élethelyzetben nem értékelhető kizáró körülményként, hogy az akadálymentesítési tevékenység a mozgásában korlátozott igénylő jogán közvetve más személy, jelen ügyben – a fogyatékossgal élő személy életvitelét lehetővé tevő, támogató – panaszos édesapa – mint közeli hozzátartozó – számára is előnyt jelenthet. Ugyanezen indokok alapján a vizsgált ügyben nem hozható fel az elutasítás indokaként az állami vagyon védelme, valamint a mozgásában korlátozott személyek érdekével szemben az ingatlan értékének növelését prioritizáló szándék feltételezése sem. A mozgásában korlátozott igénylőktől eltérő más személyeknek az akadálymentesítéssel való közvetett „előnyserzése”²⁶, továbbá az érintett ingatlanoknak az akadálymentesítési tevékenységek által bekövetkezett értéknövekedése a lakás-akadálymentesítési támogatás eshetőleges, adott esetben természetszerű járulékos következményei;²⁷ az egyes támogatási kérelmekben részletezett valamennyi körülmény érdemi mérlegelése nélkül elutasítási indokként való hivatkozásuk azonban a megalapozott támogatási kérelmek indokolatlan elutasításához vezethet, megfosztva ezáltal az érintett fogyatékossgal élő igénylőket az akadálymentesítés lehetőségétől.

A fentiek alapján megállapítom, hogy a MEOSZ véleményezési eljárása során feltárt eljárásjogi mulasztás, továbbá az adekvát tájékoztatás hiánya az időmúlás vonatkozásában, valamint a támogatási igényt elutasító állásfoglalás hivatkozott jogalapja, a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, valamint az ügyben érintett fogyatékossgal élő személy tekintetében a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékossgal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben visszásságot okozott, továbbá nem felelt meg a CRPD 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek sem.

7. Összegzés

Panaszos édesapa több évtizede gondozza, támogatja – orvosi szakvéleményekkel is igazoltan – súlyos mozgáskorlátozott fiát. Beadványában kérelmezte a MEOSZ-nak a lakás-

²⁶ Vö. elkerülhetetlen adott esetben például a járda felújítási munkálatok esetében

²⁷ Erre utal a Korm. rendelet 9. § (2) bekezdésben rögzítettek mögött húzódó azon jogalkotói szándék is, hogy az új lakást építtető, vagy lakást vásárló, illetve a meglévő lakás, lakóépület tulajdonosának mozgáskorlátozott közeli hozzátartozója jogán is igényelhető a lakás-akadálymentesítési támogatás.

akadálymentesítési támogatási kérelem vonatkozásában végzett véleményezési eljárásának vizsgálatát, sérelmezve az elutasító állásfoglalásukat, a részletes és teljes körű tájékoztatás hiányát az ügyükben.

A MEOSZ Főtitkárának tájékoztatása, valamint a rendelkezésekre bocsátott dokumentáció alapján megállapítottam, hogy a MEOSZ véleményezési eljárása során felmerült eljárásjogi mulasztás (a hiánypótlás, az egyeztetés kezdeményezése elmaradása), valamint a tájékoztatás hiánya a több hónapnyi időmúlásra is tekintettel az emelkedő költségek miatt anyagi megterhelést, a kényszerűen elhalasztott akadálymentesítési munkálatok pedig fizikai hátrányt, illetve nehézségeket okozott panaszosnak és súlyos mozgáskorlátozott fiának. Rögzítettem, hogy a súlyos mozgáskorlátozott igénylő állapotára tekintettel nem elfogadható azon jogosultsági feltétel megkövetelése az elektromos kapunyitó kapcsán, hogy önállóan ő maga használja azt, hiszen erre állapotánál fogva akadálymentesítéssel sem képes, csupán segítő személy közreműködésével. Hangsúlyozom, hogy a mozgásában korlátozott igénylőktől eltérő más személyeknek az akadálymentesítéssel való közvetett „előnyszerzése”, továbbá az érintett ingatlanoknak az akadálymentesítési tevékenységek által bekövetkezett értéknövekedése a lakás-akadálymentesítési támogatás járulékos következményei; a kérelmek valamennyi körülmény érdemi mérlegelése nélküli elutasítása az érintett fogyatékossgal élő igénylőket foszthatja meg az akadálymentesítés lehetőségétől.

Az vizsgálat során feltárt mulasztás és hiányosságok, valamint a sérelmezett jogalkalmazási gyakorlat, a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, az ügyben érintett fogyatékossgal élő személy vonatkozásában a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékossgal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben visszásságot okozott, továbbá nem felelt meg a CRPD 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek sem.

8. Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok orvoslása, illetve jövőbeni bekövetkezésük megelőzése érdekében az Ajbt. 32. §-a alapján felkérem a MEOSZ Főtitkárát, hogy

1. intézkedjen afelől, hogy a támogatási kérelmek véleményezése során a MEOSZ munkatársai figyelemmel legyenek a jelentésben rögzített alapvető jogokkal összefüggő szempontokra;
2. panaszos támogatási kérelme vonatkozásában a MEOSZ állásfoglalás kialakítása során érdemben értékeljen valamennyi releváns tény, különös tekintettel a jelentésben rögzített szempontokra is.

Budapest, 2022. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos